

reditum pro vacationis tempore administrationi sub Ordinariis providet, consequens omnino est.—V. *Novis. Compil. lib. 2 tit. 15.*

Tribunalis dicti del Escusado existentia *decimarum*, de quibus *lib. 2 tit. 16*, agit nostras Auct., præstationem legibus sancitam supponebat: unde mirum est illud in præsentii rerum statu aboleri.—V. *legg. tit. 12 ejusd. lib. in Novis. Compil.*, ubi *not. 1* prædicti Tribunalis originem expositam habes.—Reg. Decretum diei 21 Januar. an. 1851 et *Collectoriæ de Espolios* et *tribunalis del Escusado* suppressionem ad effectum perferri disposuit.

SECTIO VII.

DE CAPITULIS CANONICORUM.

55. COLLEGIA CANONICORUM.—56. UNDE ORTUM CANONICORUM NOMEN?—57. CANONICI SÆCULARES, ET REGULARES.—58. CAPITULA VEL CATHEDRALIA, VEL COLLEGIATA.—59. CANONICORUM OFFICIUM.—60. DIGNITAS IN CAPITULIS INEST.—61. POTESTAS CAPITULI CATHEDRALIS SEDE VACANTE.—62 ET 63. VICARIUS CAPITULARIS: A QUIBUS, ET INTRA QUOD TEMPUS EJUS ELECTIO FACIENDA SIT?—64. QUIS ELIGI DEBEAT, ET QUAM JURISDICTIONEM HABEAT?—65. CAPITULUM, EJUSVE VICARIUS NIHIL SEDE VACANTE INNOVARE POTEST, ET NIHIL AGERE, QUOD SIT ORDINIS EPISCOPALIS.—66. QUÆ BENEFICIA CONFERRE POSSINT, QUÆ CONTRA NON POSSINT, ET QUIBUS RECTE DENTUR LITERÆ DIMISSORIÆ.

55.

Ecclésiasticam Dignitatem hodie etiam inesse constat in collegiis Canonicorum, tum cathedralium, tum collegiatarum Ecclesiarum. Cathedrale templum dicitur, in quo Episcopus suam habet cathedram, et quod princeps est ceterorum, quæ in civitate, aut in diœcesi sunt. Cetera templa, quæ post cathedrale collegium habent canonicorum, collegiata appellantur.

56. Omnibus olim clericis commune fuit Canonicorum nomen, quia scilicet adscripti erant *canoni*, seu *matriculæ* Ecclesiæ, cujus sumptu alebantur (1). Mediis autem sæculis Canonici dicti sunt clerici, qui communem, et secundum propriam regulam vitam traducebant. Hoc sensu Crodogangus, Metensis Episcopus, primus ætate Pippini Regis Canonicos instituit, clericos videlicet, quos, nullis emissis votis, in unam societatem coegit, quibusque regulam dedit (2) Quod vitæ institutum omnes pene Ecclesiæ acceperunt; Synodus vero Aquisgranensis regulam edidit plenioram, quæ ad canonicæ vitæ institutionem pertinebat.

(1) Canonis nomine hoc sensu utitur Concilium Nicænum *can. 19 tom. 2 col. 41 collect. Labbæi*, et Antiochenum *can. 1 col. 585 tom. 2*. Quod idem est atque illud, quod Canon Apostolorum 14 apud Cotelerium *PP. Apost.*

tom. 1 pag. 444 ed. Amstelædami 1724, catalogum, Concilium Agathense *canon. 2 ejusd. Collect. tom. 5 col. 521*, Augustinus *Serm. 356 num. 14 col. 1590 tom. 5 ed. Venet. an. 1781, tabulam clericorum* appellant. Quare cum omnium clericorum nomina in canone, sive matricula Ecclesiæ essent descripta, Canonici dicebantur, et hinc Cyrillus Hierosolymitanus *præfat. catech. num. 4 pag. 4 ed. Maurin. Paris. 1720* ita significat *clericorum præsentiam*, Concilium Laodicenum *canon. 15 tom. 1 col. 1554 collect. Labbæi* vocat *clericos cantores*, et generalim in Concilio Nicæno *can. 16 col. 40, et Antiocheno can. 2 col. 588 loc. cit.* Ecclesiæ clerici significantur.

(2) Primus Crodogangus certam videtur dedisse regulam clericis communem vitam traducebantibus, quæ quidem regula extat apud Holstenium *Cod. Regular. tom. 2 pag. 96 ed. August. Vindel. 1759*. Verum ante ejus ætatem jam ipsa communis vita clericorum obtinebat. Nam initium habuit in oriente, ubi eam viguisse testantur S. Basilius *ep. 207 tom. 3 opp. pag. 510 ed. Maurin. Paris. 1750*, et Sozomenus *lib. 6 cap. 51 pag. 264 ed. Valesii Cantabrig. 1720*. Ex Oriente in Occidentem opera S. Eusebii Vercellensis, cum ipse ab Athanasio ex Oriente rediit, illam migrasse, tradit Ambrosius *ep. 65 n. 66 t. 3 col. 1128 ed. Maurin. Venet. 1751*. Eam vero sequuti sunt Ambrosius, Martinus Turonensis, Paulinus Nolanus; ac præsertim Augustinus, cujus exemplum, uti narrat Possidius *in ejus vit. cap. 5 col. 260 tom. 10 opp. Augustini edit. Maurin. Venet. 1750*, complures Ecclesiæ sequuntæ sunt. Certum porro est, Augustinum una cum suis clericis communem egisse vitam, sed iis non alia fuisse videtur regula, quam Evangelium. Consule Thomassium *Vet. et nov. Eccles. disciplin. par. 1 lib. 3 cap. 5, Holstenium loc. cit. addit. 7 pag. 95, Mabillonium Annal. Benedict. tom. 2 lib. 23 num. 31 pag. 170. edit. Lucæ 1759, et Cl. Card. Garampium, quem nuper vita defecit magno damno rei literariæ Dissert. 9 in Vit. B. Claræ Ariminensis.*

(N. S. Vita communis ab omnibus fidelibus in prima Hierosolym. Ecclesia sub Apostolis agebatur: *Act. Apost. 5*. Sed quum ab ea recessissent laici, soli Clerici deinceps eam coluerunt.)

57. Ita nati, et brevi propagati canonici, qui sub certa regula communem vitam traducebant. Sed cum hæc regula, atque hæc communis vita consequentibus annis pene ubique decessisset, eam instaurare conati sunt viri insignes pietate, et doctrina (1), qui monasticis etiam votis suos canonicos obstringi voluerunt; qua in re novi ab antiquis canonicis differebant, quibus suo se patrimonio non abdicare licebat. Cum vero non omnes clerici communem illam, ac pene monasticam amplecterentur vitam, hinc aditus patefactus est Canonicis, qui sæculares appellantur. Nam Regulares sunt, qui sub Præposito communem vitam, et votis adstrictam agunt; sæculares vero, qui seorsim vivunt, ac perpetuis ecclesiasticis præbendis donati, suaque bona retinentes, servant canonicum institutum, quatenus patitur vita singularis.

(1) Quod in Italia præstiterunt Petrus Damiani, in Gallia Ivo Carnoten-

sis, in Anglia Ecbertus Eboracensis, atque alii, qui canonicum institutum monasticis etiam votis obligarunt. Atque hi quidem Canonici sub Augustini regula inclaruerunt, quod scilicet ejus clerum pari rerum suarum abdicatione æmulabantur; quoniam Augustinum nullam specialem suis clericis regulam dedisse constat. Confer Thomassinum *loc. cit. cap. 7 et seq.*, ac Muratorium *Dissertazioni sopra le antichità Italiane dissert. 62 tom. 3 par. 2 pag. 20 ed. Romæ 1755*, atque eruditus Cajetani Cenni in hanc dissertationem notas, ubi late agitur de Canonicorum origine, et instituto.

(N. S. In Hispania nulla primis quinque sæculis reperimus vitæ communis clericorum semina. Id cepit medio sæculo VI, uti colligitur ex Syn. Tolet. II *Can. 1*, evincitur ex Tolet. III *Can. 5*, et in Oscensi an. 598 *Can. 1* aperte conspicitur; quæ quidem viguisse videtur sæculo VII, ut indicat Syn. Tolet. IV *Can. 25*, alias 22.

Sæculo vero VIII, inopinata Saracenorum incursione Hispania exagitata, pristina omnino cecidit Ecclesiæ disciplina; donec ejusmodi dira tyrannide à religiosissimis Regibus depulsa, cœperunt Episcopi, in sua unusquisque Ecclesia, antiquam vitæ communis societatem, sub D. Augustini, ita vocata regula, instituire. Eam in tota ejus Provincia instituit Syn. Compostellana an. 1056 *Can. 1*, in quo decernitur, quod Canonici omnes habeant *unum refectorium, unum dormitorium, silentium observent, ad mensam lectiones sanctas semper audiant, vestimentum usque ad talos induant, cilicium apud se habeant, et capellos nigros*. Eam quoque in Toletana Ecclesia, Mahometi superstitione recens expurgata, instituit Bernardus Archiepiscopus an. 1086, quæ non diu constitit; ab ea enim Canonicos partim dispensavit Raymundus Archiepiscopus an. 1128, partim dein Cebrunus eodem exeunte sæculo, vel ejus successor Gonzalus, ita ut Card. Ximèni tempore vix aliqua regularis disciplinæ exstarent vestigia. Unde in omnibus Hispaniæ Cathedralibus vel exolevit tractu temporis canonica vivendi forma, vel Pontificum Rom. indulgentia cessavit, una excepta Pampilonensi, in qua eodem ferme tempore, quo in Toletana, Monasticam vitam constituerat Petrus ejusdem Civitatis Episcopus, ut adparet ex Bulla Paschalis II die 4 Maii an. 1110, et Lucii II 31 Januarii an. 1114.

Sæculo XI prima visa sunt in Hispania Regularium Canonicorum semina. V. quæ ad hujus lib. tit. ult. adnotantur.*

58. Sensim autem canonici sæculares in omnibus cathedralibus, atque in pluribus etiam inferioribus Ecclesiis locum habere cœperunt, eorumque cœtus capitula appellantur; quæ vel *cathedralia*, vel *collegiata* dicuntur, cum nimirum cathedrali, aut aliis inferioribus Ecclesiis inserviunt.

(N. S. Syn. Trid. Ses. 24 de Ref. *Cap. 12* Canonicos constringit ad Fidei professionem coram Episcopo, vel ejus Vicario, et coram Capitulo, intra duos à possessione adepti menses, sub pœna amissionis fructuum, faciendam. Ad hæc hortatur eadem *Sancta Synodus, ut in Provinciis, ubi commode fieri potest, Dignitates omnes, et saltem dimidia pars Canoniatuum in Cathedralibus, et Collegiatis insignibus, conferantur tantum Magistris, vel Doctoribus, aut etiam Licentialis in Theologia, vel Jure Canonico*. Quod quidem observandum in suis Provinciis constituerent Syn. Tolet. an. 1565 *Actione 2 Ref. cap. 29*, et Compostellana ejusdem anni *Act. 5 Decret. 55.*)

59. Præcipuæ canonicorum partes sunt altari, ac divino cultui inservire, et divinum officium in templo persolvere, quod, ut inquit Synodus Tridentina (1), facere per se ipsos debent, non *per substitutos*. Cui muneri ut satisfaciant, debent canonici in suis Ecclesiis immorari; sed tamen iis quoque anno datur spatium trium mensium, quo abesse possunt ab Ecclesiis suis (2). Ultra tres menses abesse nequeunt, nisi qua justa causa eos procul esse cogat, veluti si absint curaturi res Ecclesiæ, aut Episcopi (3), aut daturi operam in aliquo probato gymnasio sacræ Theologiæ, sacrisve Canonibus (4). Ex justis causis absentes præbendæ (5) fructus percipiunt, non item quotidianas distributiones quæ tantum in choro præsentibus accrescunt (6).

(1) Conc. Trident. *Sess. 24 cap. 12 de Reform.* Satis autem non est, quod canonici choro intersint, sed etiam debent elata voce officium canere. Benedictus XIV in *Constit. 103 §. 24 p. 262 t. 1 ejus Bullar. et Const. præclara. decora §. 6 in supplem. num. 4 tom. 3 pag. 555.*

(2) Conc. Tridentinum *loc. cit.* Sed hoc beneficio frui nequeunt canonici, qui alternis tantum hebdomadibus choro intersunt. Vide Giraldum *Exposit. Jur. Pontific. par. 2 tom. 3 pag. 4015.*

(3) *Cap. 7 de Cleric. non resid.* Quod tamen intra duos tantum canonicos cohibendum esse, constat ex *cit. cap. 15*, et ex *Const. exponi nobis 286 Urbani VIII pag. 149 tom. 6 par. 1 Bullarii.*

(4) *Cap. 12 de Cler. non resid., Cap. ult. de Magistris, Conc. Trident. Sess. 5 cap. 1 de Reform.* In *cap. 22 de Præben.* nullum definitur tempus, quo canonici abesse possunt ab Ecclesiis suis in aliquo probato gymnasio, ut dent operam sacræ Theologiæ, sacrisve Canonibus; verum in *cap. 5 de Magistris* spatium quinque annorum ejus rei gratia conceditur. Illud monendum est, quod cum integri canonicatus fructus distributionibus constant, vel tertiam earum partem non attingunt, tunc absentes, sive ut doceant, sive ut addiscant sacram Theologiam, sacrosve Canones, duas tertias consequuntur partes, confectas ex fructibus præbendæ, atque ex distributionibus, reliqua vero tertia pars præsentibus accrescit.

(5) Vestimenta, alimenta, et cetera, quæ militibus præbebantur, præbenda neutro genere (ut est à Cujacio animadversum *observat. lib. 2 cap. 25 opp. tom. 3 col. 57 ed. Venet. 1758*) appellata sunt *L. 19 ff. de testib.* Eadem voce apud Ecclesiasticos illa reddituum pars designata, quæ datur canonicis, ut ex ea percipiant, quæ sunt ad vitam traducendam necessaria.

(6) *Cap. un. de Cleric. non resid. in G.* Excipiuntur tamen illi, quos *infirmitas, seu justa, et rationalis corporis necessitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas excuset*, qui absentes etiam quotidianas distributiones accipiunt. Sed de his agam copiose Libro II.

60. Honorantur autem canonici supra ceteros clericos, maxime si sint canonici cathedralis templi, qui præcipua quædam habent supra canonicos collegiatarum. Singuli canonici Dignitatem non habent, quamquam ad eam proxime accedant cano-

nici Ecclesiæ cathedralis, ideoque interdum à Sede Apostolica Judices delegati constituantur (1); sed Dignitas est penes corpus universum.

(1) Consule Benedictum XIV. *Const. Quamvis* 28 §. 6 pag. 41 tom. 1 ejus *Bullarii ed. indic.*

(N. S. Alexander III, *cap. 4 De his, quæ sunt à Prælato etc.*, Patriarcham Hierosolymitanum sic adloquitur: *Novit plenius tuæ discretionis prudentia, qualiter tu, et fratres tui unum corpus sitis, ita quod tu caput, et illi membra esse probentur. Unde non decet te, omissis membris, aliorum consilio in Ecclesiæ tuæ negotiis uli, quum id non sit dubium, et honestati tuæ, et Sanctorum Patrum constitutionibus contraire.* Profecto hic Summus Pontifex de antiquissima loquitur ecclesiastica consuetudine, qua inauditum erat, ut Episcopus quidquam ageret sine consilio sui cleri, cujus jura solum deinde Cathedralis Ecclesiæ Capitulum sibi vindicavit.

Verum hæc unitas, qua Canonici suo Episcopo, veluti membra suo Capiti adnectebantur, unumque corpus efficiebant, non diu stetit, sed paulatim disjuncta est. Usu enim sensim inductum, ut plura sibi adrogarent Episcopi, quæ sine Capituli agerent consensu; contra vero Canonici haud pauca sibi reservarent, in quibus ab Episcopis non penderent: quinimmo aliquibus in locis eo processerunt, ut exemptionem ab Episcopi jurisdictione sibi procurarent.

Ex iis, quæ Episcopus non advocato capitulo agere nequit, præcipua sunt, Synodum Diocesanam celebrare, in eaque Judices, et Examinatores creare, tum et constitutiones edere: *Trid. Sess. 24 Ref. cap. 18, et Sess. 25 Ref. cap. 10.* Bona Ecclesiæ alienare: *Cap. 1, 8, 9 de His, quæ sunt à Prælato sine cons. Capit. Ecclesias, vel beneficia unire: Clem. ult. de Rebus Eccl. non alienandis.* Causas omnes, quæ ad jura Capituli pertineant, terminare: *ibid. cap. fin.* Reliqua vide apud Fagnanum in *cap. Quum ex injuncto de Novi Operis nuntiatione.* Ceterum attendendæ sunt locorum consuetudines.

At contra Capitulo nonnulla Jure communi competunt independentem ab Episcopo: uti Instituta, seu Statuta facere, quæ sua negotia respiciant, in Canonicos immorigeros, aliosque Clericos Capitulo subjectos pœnis levioribus animadvertere, propriam arcem habere, et sigillum, mensæ capitularis redditus administrare, aliaque.

Jam vero antequam hinc egrediamur, obiter observare juvat, Patres Tridentinos etiam in hoc capite veterem disciplinam, pristinamque presbyterii auctoritatem instaurare exoptasse; at, Canonicis nimium suis exemptionibus addictis, rem nonnisi ex parte perfecisse.

1. Igitur Episcopis jure Tridentino competit *in Choro, et in capitulo prima sedes, et locus, quem ipsi elegerint.*

2. Præcipua rerum omnium agendarum auctoritas; unde si aliquid Canonici ad deliberandum proponant, nec de re ad suum, vel suorum commodum spectante agatur, Episcopi ipsi capitulum convocent, vota exquirant, et juxta ea concludant: *Sess. 25 Ref. cap. 6.*

3. Tum Episcopis jus tributum est, ut cum consilio Capitali singulis Cathedralium Ecclesiarum canonicatibus, ac portionibus sacrum aliquem ordinem adnectant; ita tamen, ut dimidia saltem pars Presbyteri sint: nisi plures, aut omnes ex laudabili consuetudine sint Presbyteri: *Sess. 24 Ref. cap. 12.*

4. Episcopis facultas est impertita, ut invisere possint, corrigere, et emendare auctoritate Apostolica Capitula etiam exempta, eorumque personas, vel per se ipsos, vel adjuncta illorum, quos voluerint, opera: *Sess. 6 Ref. cap. 4.*

5. Demum extra visitationem Episcopi in Canonicos, etiam Capituli exempti, animadvertunt, duobus tamen adjunctis Canonicis principio cujuscunque anni ab ipso Capitulo deputandis; licet in atrocioribus delictis, ubi de fuga timetur, initio possit solus Episcopus ad summariam informationem, et necessariam detentionem procedere. * *V. pag. 115 §. 18.*

De Delegatis egimus in adnot. ad hujus tit. sect. 2 in fine.*

61. Potestas, et jurisdictio Capituli Ecclesiæ Cathedralis esse in primis exserit vacua Sede Episcopali; nam tunc ad ipsum omnis transfertur Episcopi jurisdictio (1). Quod non alieno mandato, aut delegatione efficitur, sed potius nativo quodam, et proprio jure, quod mortuo Episcopo in Presbyterio reviviscit (2). Ergo omnis ad Capitulum venit ordinaria Episcopi jurisdictio; atque ejus est judicare, condemnare, pœnas imponere, cetera demum agere, quæ ordinariæ jurisdictionis sunt.

(1) *Cap. 11 et 14 de majorit. et obedien.*

(2) *Episcopali Sede vacante* (inquit Card. de Luca *ad Conc. Trident. disc. 51 num. 1*) *de jure Episcopalis jurisdictionis, atque Ecclesiæ administratio devolvitur ad Capitulum, non quidem ex aliquo privilegio, vel delegatione, sed ex ratione juris non decrescendi; quia Ecclesia cathedralis efformatur conjunctim ab Episcopo, et Capitulo.*

Capitulo cathedrali ea, de qua hic agitur, jurisdictionis Episcopi morte frequentissime obvenit. Verum quid juris, quæras fortasse, si alias ob causas Prælati commissam sibi gregem pascere non valeat, impediatur? Breviter, ac, ut opinamur, non infeliciter de proposito versatur novissimus scriptor F. Walter, qui in *Manuali Jur. Eccl.*, Matrili an. 1845 vulgari sermone edito, *lib. 3 cap. 2*, ait: *La vacante por traslacion, dimision ó deposicion, (del obispo), se halla en el mismo caso que la que ocurra por muerte (his enim omnibus in casibus Vicarii capitularis electio locum habet ex Trid. sanctione.)* Igualmente si el obispo es conducido cautivo por enemigos exteriores de la Iglesia, de tal manera que haya motivo para suponer que su vuelta ha de dilatarse mucho, la administracion provisional corresponde por analogia al cabildo, que puede por consiguiente elegir un vicario. Sin embargo, como el vinculo que liga al obispo con su Iglesia no queda completamente destruido, debe el cabildo lo mas antes posible dar cuenta de todo á la Santa Sede, y seguir sus instrucciones. Hay otro caso, en que un obispo es despojado de su diócesis por la autoridad temporal del pais. En efecto, debiendo el gobierno entrar en negociaciones con el cabildo ó con el Papa para arreglar las dificultades, hay posibilidad de traer estas al principio de derecho, y de obtener la restitucion por medio de representaciones y de ruegos. Tal caso no puede ser considerado, bajo el punto de vista de la Iglesia, sino como un estado temporal, sin duda momentáneo, durante el cual el gran vicario (*vicarius generalis*) episcopal debe continuar sus funciones, y el cabildo esponer al Papa la situacion de las cosas. En fin, si un obispo es suspenso ó escomulgado, el poder de su gran vicario caduca á la verdad, pero el vinculo

que lo liga con la diócesis no se rompe todavía. La jurisdicción no pasa al cabildo; al Papa corresponde proceder (melius forsán *proveer*) extraordinariamente. Verum de hoc consulendi Ferraris *Prompt. Bibliot. verbo Capitulum* art. 5, et opuse. cui titulus. *Disertacion en que se examina la verdadera doctrina sobre sillas impedidas*, editum Matrili an. 1845.

Denique, cum Barcinens. antea laudatis Selvagii Adnotator., animadvertere lubet. Gerundensis Cathedralis Eccl. archidiaconum majorem, episcopalem jurisdictionem sede vacante exercendi prerogativa gavisum usque ad proxime elapsam sæculum. V. Bull. Pii VI, an. 1782, quæ incipit: *Regis pacifici*.

62. Quam potestatem Capitulum exercet per Vicarium Capitularem, quem intra octo dies post obitum Episcopi eligere debet, ne pluribus commissa negotia segnius, et difficiliter expediantur. Elapso hoc tempore, jus eligendi transfertur ad Metropolitanam, et si Ecclesia ipsa metropolitana fuerit, vel exempta, tunc antiquior Episcopus ex suffraganeis in metropolitana, et propinquior Episcopus in exempta Vicarium constituit (1).

(1) Conc. Tridentinum *Sess. 24 cap. 16 de Reform.*

63. Tùm ubi ecclesiam suffraganeam carentem capitulo una cum metropolitana vacare contingerit, electio Vicari suffraganei non ad antiquiorem suffraganeum, sed ad capitulum metropolitanum pertinebit (1). Quod si omnes vicarium eligere neglexerint, eum constituit Romanus Pontifex, aut Sacra Congregatio Episcoporum, et Regularium, ejusque facultates modo angustioribus continentur finibus, modo amplioribus explicantur. Quinimo cum Episcopo datus est ab Apostolica Sede Vicarius, is, etiam illo mortuo, officium retinet, neque tunc, ob reverentiam Supremæ Sedi debitam, locus est Vicarii Capitularis electioni (2).

(1) Consule Benedictum XIV *de Synod. diæces. lib. 2 cap. 9 num. 2.*

(2) Vide Gaudentium *de Visit. et jurisd. Prælat. to. 1 cap. 5 dub. 15 sect. 2 num. 18*, et Card. Petram *Constit. Apostol. tom. 1 sect. 5 pag. 278 num. 42.*

64. Eligendus est Vicarius Capitularis ex canonicis, si qui inter eos Doctores, Licentiatum, Jurisque consulti reperiuntur (1). Recte etiam eligitur postremus defuncti Episcopi Vicarius, vel extraneus, cum nemo est ex canonicis, qui ad hoc munus gerendum aptus, et idoneus habeatur. Rite constitutus ex officio dimoveri non potest, nisi justa, et Sac. Congregationi Episcoporum, ac Regularium probata causa sit (2); totamque accipit

jurisdictionem, cujus nullam omnino partem sibi Capitulum reservare potest (3).

(1) Vicarius capitularis, inquit Synodus Tridentina *Sess. 24 cap. 16 de Reform.*, eligi debet, qui saltem in jure canonico sit Doctor, vel Licentiatum, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus. Cum autem aliquis inter canonicos aptus, et idoneus est ad Vicarii officium exercendum, hunc, non extraneum, eligendum esse, respondit Sac. Congregatio Concilii, uti testatur Gaudentius *loc. cit. num. 16.*

(2) Confer. Benedictum XIV *de Synod. Diæces. lib. 2 cap. 9 num. 4.*

(3) Fuit olim multorum opinio, quod liceret Capitulo arctare, et restringere Vicarii jurisdictionem, ejusque partem sibi reservare; sed nunc communis omnium sententia est, quam etiam probat Benedictus XIV *de Synod. Diæces. lib. 4 c. 8 num. 10*, et Giralduus *Exposit. Jur. Pontif. par. 2 tom. 5 pag. 962*, id fieri non posse. Quin etiam multi sentiunt, Vicarium Capitularem, propter affixam suo officio potestatem, ea quoque recte expedire, pro quibus Vicarius generalis Episcopi speciali mandato opus habet. Vide Benedictum XIV *loc. cit. lib. 2 cap. 9 num. 4.*

65. Multa tamen sunt, quæ, dum vacua est Ecclesia, Capitulum, ejusque Vicarius non facit, vel quod non habet potestatem, vel quod ei sacri Canones modum constituerunt. Non facit, quæ sunt ordinis Episcopalis, quamquam ad ea gerenda recte exteros Episcopos advocet; nec porro facit, quæ ex delegatione, aut beneficio Summi Pontificis uni Episcopo concessa sunt (1). Nihil quoque Capitulum, sede vacante, potest innovare, ac de juribus Episcopalibus diminuere (2); quod proprium est omnium, qui rem gubernant, quæ ad interregnum venit, ut nihil innovent, et nihil de juribus detrahant. Itaque, sede vacante, capitulum conjungere, aut dividere beneficia, atque aliquid alienare prohibetur.

(1) Ad cetera, quæ Capitulum, ejusque Vicarius, sede vacante, facere non potest, referendæ sunt etiam Indulgentiæ, quæ ab ipsis concedi nequeunt, quamquam earum concedendarum potestas non ad ordinem, sed ad jurisdictionem pertineat. Sane Episcopus quadraginta dierum Indulgentias tribuere potest, capitulum vero, ejusve Vicarius non potest. Tres hujus rei causas affert Benedictus XIV. *de Synod. Diæces. lib. 2 cap. 9 num. 7*; *prima*, quod facultas concedendi Indulgentias non ita necessaria est pro regimine Diæceseos, ut aliquid inde oriatur detrimenti, si ea careat qui ad tempus diæcesim administrat; *altera*, quod hæc facultas extraordinariæ cujusdam jurisdictionis est, quæ tantum pertinet ad dignitatem Episcopalem; *postrema*, quod universus Indulgentiarum thesaurus penes Summum Pontificem est, à quo illius juris pars in solos Episcopos conferri potuit, non autem in illos, qui veri non sunt Ecclesiarum sponsi, verique pastores, sed qui tantum ad tempus diæcesim administrant.

(2) Vide Titulum *Ne sed. vacant. aliquid innovet.*

66. Ad beneficia quod attinet, Capitulum, sede vacante, oblatum à Patrono clericum recte instituit (1), et recte etiam confert beneficia, quæ conjunctim cum Episcopo conferre deberet (2); non item beneficia, quorum libera collatio ad solum Episcopum pertinet (3). Denique literas dimissorias primo anno vacantis Ecclesiæ Capitulum (4) recte concedit iis, quos beneficium vel acceptum, vel accipiendum ordines suscipere cogit, non item reliquis; post annum vero omnibus indiscriminatum (5).

(1) *Cap. 1 de Instit. in 6.*

(2) *Cap. unic. Ne sed. vacan. in 6.*

(3) *Cap. 2. Ne sed. vacan. aliq. innovet.*

(4) Haud tamen capitulum per se ipsum concedit literas dimissorias, sed per Vicarium capitularem, ad quem tota, uti diximus, capituli jurisdictio defertur. Vide Giraldum *Exposit. Jur. Pontifi. par. 2 tom. 3 pag. 962.*

* Quæ de Canonicorum capitulis novis. Concordato sancita sunt, in proxime sequenti sect., ad quam pariter tales articuli referuntur, exponemus.*

SECTIO VIII.

DE DIGNITATIBUS, PERSONATIBUS, OFFICIIS.

67 ET 68. QUID DIGNITAS, QUID PERSONATUS, QUID OFFICIUM SIT?—69. CANONICUS THEOLOGUS.—70. CANONICUS PENITENTIARIUS.—71 AD 73. ARCHIDIACONI MUNUS, ET POTESTAS.—74 ET 75. MUNUS, ET POTESTAS ARCHIPRESBYTERI.

67.

Sunt à Canonicis, qui Dignitate, Personatu, Officio à ceteris distinguntur. Hujusmodi sunt Archidiaconus, Archipresbyter, Primicerius, Decanus, Præpositus, Thesaurarius; alique, qui non solum habent canonicatum, sed etiam, quæ ceteris Canonicis communia non sunt, aut certum munus, aut honoris prærogativam, aut cum honore jurisdictionem; et Officia, Personatus, Dignitates appellantur. Non idem est in omnibus Ecclesiis Cathedralibus, et Collegiatis eorum numerus, et ratio; ac longum esset de omnibus singillatim dicere.

(N. S. Dignitatum, et Officiorum origo potissimum ex instituta, atque instaurata communi Clericorum vita est educenda. Tunc enim opus fuit, et iis, qui præssent, et iis, qui propius Clericis curam impenderent, tum demum et iis, qui bona administrarent, ac tuerentur. Munia hæc sive officia plerumque non nisi mera erant ministeria, sive delegationes, quæ ab Episcopis pro arbitrio conferri, adimive possent. Verum dissociata communi Cle-

ricorum vita, singulisque officiis suis constitutis redditibus, delegationes illæ non solum in beneficia, sed et in Dignitates degenerarunt, et quidem perpetuas, et irrevocabiles, cum jurisdictione, ac potestate singulis iisdem propriæ; adeo ut qui eas semel esset consequutus, iisdem exspoliari nequirit, nisi gravioribus quibusdam de causis, iisdemque in Jure expressis. Atque hinc primum Dignitates in Capitulis emergerunt: quibus aliæ novis fundationibus accessere.)

68. Totum in his rebus conficit usus, et consuetudo Ecclesiarum. Quare videndum est, quid cuique in singulis datum sit muneris, quid honoris, quid jurisdictionis, et unusquisque, quæ sibi sunt commissæ, partes implere debet. In Italia primam Dignitatem plerumque obtinent Archidiaconi, in Hispania, et Lusitania Decani, in Germania Præpositi (1). Nos de duobus nominatim agemus Officiis, quæ omnes habent Ecclesiæ Cathedralis, ac de duabus dignitatibus, quibus summam post Episcopum auctoritatem Decretales attribuunt.

(1) Vid. Rigantium *ad Regul. Cancellar. IV. §. 1 num. 20 et seq.*

(N. S. Vigente communi clericorum vita, præter Abbates, aliosque Prælatos, superiores erant quoque sic dicti Præpositi, qui aliquam curam sub Prælati superioribus gerebant. Præpositi, inquit Syn. Aquisgran. an. 816 Cap. 459, qui quamdam prioratus curam sub aliis Prælati gerunt. Hi tales, et tam strenui sunt constituendi, qui et vitæ probabilis sint, et ea, quæ sibi injuncta sunt, fideliter, humiliterque expleant.

Erant quoque et Decani, quos Canonici, quum communem vitam agerent, ad exemplum Monachorum constituerunt, quibus interior eorum cura incumberet, quum Præpositi temporalibus negotiis intenti, curam spiritualem negligenter, sæpiusque à Cœnobio abessent. Dissociata vero vita communi, adhuc quidem superfluere æque Præpositi, ac Decani: verum quum illi potentia, ac reddituum opulentia inflati, durius Canonicos habere cœpissent, hinc pedetentim plerisque in Cathedralibus, vel prorsus abrogati sunt, vel universa ipsis jurisdictio ademta: at contra nulla pæne est Cathedralis, cuius Capitulum Decanatum, et quidem inter præcipuas Dignitates recensitum, non habeat. Verum Innocentius III *Lib. 1 Epist. 77*, eosdem existimat fuisse Decanos, et Præpositos, qui Priores quoque dicti sunt, secundum omnium fere Hispaniarum Ecclesiarum consuetudinem. Et sane in quibusdam Hispaniarum Ecclesiis Dignitas exstat Prioris vocabulo cognita.

Decani in Canonicos, aliosque Ecclesiæ suæ clericos potestas magis ex consuetudinibus, institutis, et privilegiis, quam ex jure haurienda est. Verum ubi Decanus est Prælati Ecclesiæ Collegiatae, de jure habet jurisdictionem ordinariam in Canonicos, aliosque Ecclesiæ suæ clericos: *Glossa ad cap. 6 de Sent. excomm. in 6.* Ceterum quæcumque Decani fuerit potestas, ea non contentiosa, sed correctoria, uti Canonistæ loqui amant, tantummodo esse intelligitur; nisi contraria consuetudine, aliove speciali titulo contentiosam quoque jurisdictionem sibi vindicet.

Qui in titulis Decretalium Primicerius dicitur, idem pæne est, ac qui hodie Cantor appellari solet: dictus quidem Primicerius, tum quia primum inter Canonicos gradum obtinebat; Primicerius enim idem est, ac qui pri-